

Protokół

15. posiedzenia, 3 sesyi VII peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 31 stycznia 1898 r.

Początek o godzinie 10-tej minut 45. przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Modest Karatnicki, Stanisław Niezabitowski, Andrzej Potocki, Mieczysław Urbański.

Obecnych posłów 98.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Rada dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół trzynastego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów; protokół czternastego posiedzenia złożony jest w biurze marszałkowskiem do przejrzenia.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 31. grudnia 1898 roku, które przekazano następującym komisjom:

Komisji administracyjnej Ls. 1342, 1349, 1355, 1356.

Komisji komasacyjnej Ls. 1343.

Komisji gospodarstwa kraj. Ls. 1345, 1357, 1358, 1359, 1360, 1370, 1371.

Komisji szkolnej Ls. 1346, 1347, 1348, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1379, 1380, 1381, 1383, 1386, 1387, 1389, 1397.

Komisji budżetowej Ls. 1350, 1351, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1357, 1368, 1369, 1382, 1384, 1385, 1388, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394.

Komisji petycyjnej Ls. 1378, 1396.

Komisji drogowej Ls. 1395.

Komisji przemysłowej Ls. 1399.

Po odczytaniu petycji Ls. 1348, gm. Terpiłowki o zniżenie prestacyi szkolnej, przemawia p. Ostapeczuk, popierając tę petycję.

Po odczytaniu petycji Ls. 1345, gm. Królowa ruska o zasiłek na budowę drogi gmiunej, przemawia p. Klemensiewicz, popierając tę petycję i wnosi przekazanie jej Wydziałowi krajowemu jako komisyi.

Izba uchwala ten wniosek bez rozprawy.

Marszałek oznajmia, iż w odpowiedzi na telegram, który wysłał z polecenia Sejmu

do Jego Eminencyi kardynała Rampolli z wyrazem hołdu i czci dla Ojca świętego, otrzymał wczoraj telegram. Marszałek wzywa sekretarza do odczytania telegramu.

Sekretarz p. Andrzej Potocki odczytuje następujący telegram:

Po pierwszych słowach wszyscy powstają z swych miejsc.

Illmo comiti Stanislao Badeni regni Galiciae marescalco Lemberg Galicia Austria.

Gratulationes ob sexagesimum sacerdotii annum feliciter impletum ac filialis devotionis sensa, quae nomina civium regni Galiciae Tibi placuit exprimere, laeto gratoque animo acceptat Beatissimus pater, qui ideo Tibi, cunctisque, quorum sensa interpretatus es, gratias agit et apostolicam benedictionem peramanter imperitur.

M. Card. Rampolla.

Marszałek sądzi, że będzie tłumaczem uczuć Wys. Izby, jeżeli da wyraz głębszej wdzięczności za ten akt łaski Ojca Świętego.

Izba przyjmuje to oświadczenie oklaskami.

Przemawia pod względem formalnym p. Czartoryski, aby petycyje Ls. 333, 185, 684, 685, 1210 i 1256, przydzielone komisji szkolnej, przekazać komisji budżetowej.

Izba uchwała bez rozprawy ten wniosek.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie wniosku posła Krzysztofowicza w sprawie dostawy mięsa dla c i k. garnizonu we Lwowie.

Przemawia p. Krzysztofowicz, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy lformany wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Potoczka o wprowadzenie w życie ustawy o sądach rozjemczych.

P. Potoczek prostuje błędy drukarskie, a mianowicie w wierszu 8. i 9. zamiast „r. b. marca 1895“, ma być „26. marca 1875“, następnie we wniosku wiersz 2. zamiast „1885“, ma być „1875“, oraz w wierszu 9. zamiast „1885“, ma być „1875“. Po tem sprostowaniu przemawia p. Potoczek, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji gminnej.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek formalny.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału kraj. o udzieleniu Radzie powiatowej w Kolbuszowej koncesyi do pobierania opłat mytniczych na drodze powiatowej Kolbuszowa-Sokołów.

Z powodu nieobecności sprawozdawcy p. Chameca w Izbie, Marszałek usuwa na razie ten punkt z porządku dziennego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji solnej o czynnościach Wydziału krajowego w zakresie sprzedaży soli.

Sprawozdawca p. Merunowicz, uwolniony na wniosek sekretarza p. Stanisława Niezabitowskiego od czytania sprawozdania odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o sprzedaży soli pod jego zarządem.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby zamierzoną zmianę formy topki soli warzonki o ile możliwości przyspieszył.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby odstąpił Wydziałowi krajowemu w 15 zachodnich powiatach, w których sprzedawaną jest sól kamienna, urządzone przez

administrację c. k. kolei państwowych na niektórych stacjach kolejowych magazyny solne, tudzież, aby oddał do dyspozycji Wydziału krajowego na magazyny solne odpowiednie miejsca na tych stacjach, na których one dotąd nie są urządzone, a gdzie są potrzebne.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby na stacjach kolejowych we wschodniej części kraju, gdzie to tylko możliwem będzie, wydzierżawiał Wydziałowi krajowemu odpowiednie miejsca na urządzenie składów soli bydlęcej.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby celem rozpowszechnienia w kraju naszym używania kainitu, poparł wszelkie usiłowania Wydziału krajowego w tym kierunku, a zwłaszcza ażeby zezwolił jak najrychlej na utrzymywanie kainitu w jednym lokalu z innymi gatunkami soli.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwała bez rozprawy punkt I. wniosku komisji.

Do punktu II. przemawia p. Trzeciecki i wnosi, aby do tego punktu dodać na końcu słowa: „pozostawiając w każdym razie nadal na topkach znak dawny „półtrzecia krzyża“.

P przemawia członek Wydziału krajowego p. Romanowicz.

Izba popiera poprawkę p. Trzecieckiego.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca, godząc się na poprawkę p. Trzecieckiego.

Izba uchwała punkt II. wniosku komisji z poprawką p. Trzecieckiego.

Następnie uchwała Izba punkty III, IV. i V. wniosku komisji bez rozprawy, głosując nad każdym z tych punktów oddzielnie.

Izba powraca do punktu III-go porządku dziennego, którym jest:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu Radzie powiatowej w Kolbuszowej koncesji do pobierania opłat mytniczych na drodze powiatowej Kolbuszowa-Sokołów.

Sprawozdawca p. Chamiec odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego, zakończone projektem następującej uchwały:

U c h w a ł a

o udzieleniu Radzie powiatowej w Kolbuszowej koncesji do pobierania opłat mytniczych na drodze powiatowej Kolbuszowa-Sokołów.

Art. I.

Radzie powiatowej w Kolbuszowej nadaje się na lat pięć od wejścia w wykonanie tej uchwały prawo do pobierania myta na drodze powiatowej Kolbuszowa-Sokołów pod warunkiem utrzymywania przedmiotu omyconego kosztem funduszu powiatowego w dobrym stanie, z zastrzeżeniem zastosowania postanowień zawartych w §§. 14 i 35 ustęp. 3. ustawy drogowej z 5. lipca 1897. Dz. u. kr. Nr. 43.

Art. II.

Opłatę myta pobierać należy przy trzech zaporach według tegoż samego wymiaru, mianowicie:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu dwa (2) centy;

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych jeden (1), cent;

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego pół ($\frac{1}{2}$) centa;

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świny do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem, nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

Z dniem wejścia w wykonanie niniejszej uchwały traci moc obowiązującą koncesya z dnia 14. kwietnia 1894. Dz. u. kr. Nr. 35, którą nadane było Radzie powiatowej w Kolbuszowej prawo do poboru myta na drodze powiatowej Kolbuszowa-Sokołów.

Art. III.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty mytniczej i o znizeniu tejże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sekretarz p. Andrzej Potocki wnosi przyjęcie całego projektu uchwały *en bloc*.

Izba uchwała przyjęcie projektu uchwały *en bloc*, a następnie w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt uchwały *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sekretarza p. Andrzeja Potockiego przystąpić do trzeciego czytania projektu powyższej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania, uchwała Izba cały projekt powyższej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o krajowych wolnych składach publicznych dla zboża, spirytusu i towarów we Lwowie i w Krakowie.

Sprawozdawca p. Krzysztofowicz, uwolniony na wniosek sekretarza p. Andrzeja Potockiego od czytania sprawozdania, od czytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych wolnych składach publicznych dla zboża, spirytusu i towarów we Lwowie i Krakowie do wiadomości.

Izba uchwała powyższy wniosek bez rozprawy.

Następuje :

Sprawozdanie komisji szkolnej o stanie szkół średnich galicyjskich w roku szkolnym 1896/97.

Sprawozdawca członek Sejmu rektor Knapiński uwolniony na wniosek sekretarza p. Andrzeja Potocuięgo odczytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

I. Sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o szkołach średnich w roku 1896/7 Sejm przyjmuje do wiadomości, podnosząc okoliczność, że c. k. Rząd, względnie Rada szkolna krajowa uczyniła zadość rezolucyom poprzedniej sesji sejmowej, odnoszącym się do założenia nowych szkół realnych i gimnazyów.

II. Wzywa się c. k. Rząd, względnie Radę szkolną krajową, ażeby, postępując dalej w tymże kierunku, przystąpiła przede wszystkim do założenia nowej szkoły realnej, oraz do założenia gimnazyum, któreby zapobiegło przepełnieniu gimnazyów w Rzeszowie i Tarnowie; nadto, aby przystąpiła do przekształcenia istniejących we Lwowie i w Krakowie zakładów filialnych. na samoistne gimnazyum.

III. Wzywa się c. k. Rząd, aby celem powiększenia liczby słuchaczy uniwersyteckich na wydziale filozoficznym, względnie kandydatów do stanu nauczycielskiego, przeznaczył wydatną kwotę na stypendya dla takich kandydatów; zarazem upoważnia się Wydział krajowy do wstawienia w budżet roku 1899 odpowiedniej kwoty na stypendya, których rozdawnictwo porucza się Radzie szkolnej krajowej.

IV. Wzywa się ponownie c. k. Rząd, ażeby w szkołach średnich uczynił naukę historii kraju rodzinnego przedmiotem obowiązkowym.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Zajączkowski i wnosi następujące rezolucye dodatkowe.

V. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przyspieszył budowę pawilonu dla klas równorzędnych ruskich przy c. k. gimnazyum w Kołomyi.

VI. Wzywa się c. k. Rząd, aby popierał usiłowania do wykształcenia docentów z ruskim językiem wykładowym dla pojedynczych przedmiotów wydziału filozoficznego lwowskiej wszechnicy, udzielając w tym celu naukowe stypendya odpowiednim kandydatom.

Przemawia p. Bernadzikowski i wnosi następujące dodatkowe rezolucyje:

1. Wzywa się c. k. Rząd, aby przy niezbędnem powiększeniu liczby gimnazyów w naszym kraju miał na względzie te miejscowości, których mieszkańcy tylko z wielką ofiarnością, mogą swoje dzieci posyłać do odległego gimnazyum.

2. Wzywa się c. k. Rząd, aby zwrócił baczniejszą uwagę na poprawę stosunków higienicznych, panujących obecnie w znacznej liczbie naszych szkół średnich, czy to przez odpowiedniejszy dobór ubikacyi, czy też usunięcie nadmiernego przepełnienia poszczególnych klas.

Przemawia p. Wójcik i wnosi następującą dodatkową rezolucyę.

Wzywa się c. k. Rząd, względnie c. k. Radę szkolną krajową, o zniesienie mundurków w szkołach średnich, gdyż one utrudniają uboższym przystęp do tych zakładów naukowych.

Nadto wnosi p. Wójcik, ażeby zamiast punktu IV. wniosku komisji, przyjęto następujący wniosek:

IV. Wzywa się ponownie c. k. Rząd, żeby w szkołach średnich, uczynił naukę historii Polskiej względnie dziejów ojczytych, przedmiotem obowiązkowym.

Przemawia p. Rotter.

Przemawia p. Tarnowski Stanisław.

Przemawia p. Soleski.

Przemawia p. Czartoryski.

Przemawia p. Wójcik i cofa swój drugi wniosek co do nauki historyi polskiej.

Przemawia p. Bobrzyński.

Przemawia p. Rotter.

Przemawia p. Jordan.

Przemawia p. Czartoryski.

Przemawia p. Bobrzyński.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca ks. rektor Knapieński.

Marszałek oznajmia, iż wobec spóźnionej pory i wątpliwego kompletu ma zamiar zamknąć posiedzenie, oraz wzywa sekretarza do odczytania wniesionej interpelacyi.

Sekretarz p. Urbański, odczytuje następującą interpelacyę do c. k. Komisarza rządowego:

I n t e r p e l a c y a

do Jaśnie Wielmożnego Pana

Komisarza Rządowego.

Dnia 9. września 1897 roku, odbyło się w Żółkwi premiowanie klaczy i zakupno ogierów na własność Rządu, przez komisyę rządową, na której czele stoją pp. Stanisław hr. Siemieński i Juliusz Bielski.

Wówczas przyprowadził jeden z włościan konie zupełnie kwalifikujące się do premiowania i miano mu udzielić tej premii, lecz gdy jeden z urzędników Starostwa w Żółkwi zwrócił uwagę komisji na to, że ów włościan z powodu wyborów miał być karany, pominięto rzeczzonego włościanina. Pan Bielski premiował wówczas klacz zupełnie nie zasługującą na premiowanie. Premiowano wówczas także źrebięta o bardzo długich pęcinach na tylnych odnóżach, jakoteż mimo oporu c. k. rotmistrza Meleckiego komendanta zakładu ogierów rządowych w Drohowyżu, klacz z chorobą skórną.

Całe rzeczone premiowanie klaczy odbyło się tak wadliwie i z widoczną niezajomością hodowli koni że c. k. rotmistrz Melecki sprzeciwić się musiał postępowaniu pp. Siemieńskiego i Bielskiego i wyraził

się ostatecznie: „Takie klacze premiuje się tylko w Galicyi, w innych krajach zupełnie się je od rozpłodu wyklucza.

Niechęć i ignoracyę do popierania krajowych hodowców koni objawili pp. Siemiński i Bielski przy zakupnie ogierów na własność Rządu. Gdy jeden z księży przedstawił do zakupna ogiera bez żadnej wady, p. Siemiński odmówił zakupna wyrażając się: że ksiądz należy do kościoła a nie do chowu ogierów. Gdy drugi hodowca p. Stachowicz przedstawił ogiera czteroletniego, który przed rokiem został jednogłównie licencyjonowany przez rządową komisję licencyjną i któremu Ministerstwo rolnictwa udzieliło subwencji rządowej jako szczególnie uzdolnionemu i który też ze świadectwem z 5 ciu gmin i dwóch obszarów dworskich we wszystkich wypadkach w których tym ogierem stanowiono klacze okazały się płodne, wówczas rzeczona komisya bez żadnego powodu odmówiła zakupna rzeczzonego ogiera, narażając tem p. Stachowicza na znaczną bardzo szkodę. Madmienie wypadła, że na własność rządu zakupywane bywają ogiery wyłącznie ze stajen p. Siemińskiego i właścicieli ziemskich z tymże ściśle zaprzyjaźnionych.

Zważywszy, że takim postępowaniem p. p. Siemiński i Bielski okazali stronniczość i zupełną nieznaną hodowli koni.

Zważywszy że ci będąc panami komisji okazują niechęć do koni włościańskich i zniechęcają krajowych hodowców do dalszej pracy w kierunku podniesienia chowu koni i narażają ich na straty materyalne,

zważywszy że p. p. Siemiński i Bielski używają swego wpływu tylko po to ażeby zakupywać konie wyłącznie ze stajen swoich lub zaprzyjaźnionych z nimi

rodzin, a wykluczają wszystkich innych od możności uczciwego konkurowania z nimi.
Podpisani zapytują c. k. Rząd:

1). Czy wiadome Mu są powyższe zajścia, które się odbyły przy premiowaniu klaczy i zakupnie ogierów, dnia 9. września 1897 w Żółkwi a w szczególności sprawa p. Józefa Stachowicza?

2). Czy raczy c. k. Rząd zarządzić aby postępowanie komisji rządowej było nadal wobec włościan i krajowych hodowców koni mniej stronnicze, aniżeli dotychczas, względnie czy raczy c. k. Rząd pp. Siemińskiego i Bielskiego ze stanowiska członków komisji usunąć?

3). Czy raczy c. k. Rząd zarządzić środki, aby ustało zakupywanie ogierów będących własnością członków komisji rządowej względnie zaprzyjaźnionych z nimi rodzin, które bywa ze szkodą kraju.

4. Czy raczy c. k. Rząd zarządzić dochodzenia w sprawie p. Józefa Stachowicza, a w szczególności wyznaczyć nową komisję któraby zbadała właściwość ogiera przez niego przedstawionego aby go uchronić od szkody niesłusznie mu wyrządzonej

Interpeluejący.

Antoni Styła w. r.

Dr. Bernadzikowski, Bojko, Wójcik, Średniawski, Niebyłowiec, Data, Potoczek, Warzecha, Hamorak, Dr. Olpiński, Soleski, Ostapczuk, Zajączkowski, Żardecki.

Marszałek oznajmia, iż interpelacyę tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 1. lutego 1898 roku, godzina 10. rano i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 3 po połud.

Marszałek krajowy

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Andrzej Potocki w. r.

Stanisław Niezabitowski w. r.